

**Міністерство освіти і науки України
Рівненський державний гуманітарний університет
Інститут психології та педагогіки РДГУ
Кафедра загальної психології та психодіагностики
Кафедра вікової та педагогічної психології
Кафедра практичної психології та психотерапії**

Актуальні питання психологічної науки

**Альманах студентського наукового
товариства**

Випуск 13

Рівне - 2019

ББК 88

А 43

УДК 159.9

Актуальні питання психологічної науки: Альманах студентського наукового товариства. – Випуск 13. – Рівне: РДГУ, 2019. – 169 с.

Головний редактор:

Ямницький В.М. – доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри практичної психології та психотерапії РДГУ.

Редакційна колегія:

Павелків Р.В. – доктор психологічних наук, професор, академік АВШ, завідувач кафедри вікової та педагогічної психології, директор Інституту психології та педагогіки РДГУ, перший проректор РДГУ;

Воробйов А.М. – кандидат педагогічних наук, професор, завідувач кафедри загальної психології та психодіагностики РДГУ;

Павелків В.Р. – кандидат психологічних наук, доцент кафедри загальної психології та психодіагностики, декан психолого-природничого факультету РДГУ

Литвиненко С.А. – доктор педагогічних наук, професор кафедри практичної психології та психотерапії РДГУ;

Безлюдна В.І. - кандидат педагогічних наук, професор кафедри вікової та педагогічної психології РДГУ;

Главінська О.Д. – кандидат психологічних наук, доцент кафедри загальної психології та психодіагностики РДГУ;

Корчакова Н.В. – доктор психологічних наук, професор кафедри вікової та педагогічної психології РДГУ;

Рудь Г.В. – кандидат психологічних наук, доцент кафедри практичної психології та психотерапії РДГУ;

Романюк В.Л. – кандидат біологічних наук, доцент кафедри загальної психології та психодіагностики РДГУ;

Созонюк О.С. - кандидат психологічних наук, доцент кафедри вікової та педагогічної психології РДГУ.

Друкується за рішенням Вченої Ради РДГУ (протокол № 5 від 30 травня 2019 р.)

За достовірність фактів, дат, назв тощо відповідальність несуть автори матеріалів.

емпатії вміщує в себе три компоненти: емпатійна тенденція, тенденція до приєднання і сензитивність до відштовхування. У процесі емпатійної взаємодії формується система цінностей, яка в подальшому визначає поведінку особистості по відношенню до інших людей.

Список використаних джерел

1. Басова А. Г. Понятие эмпатии в отечественной и зарубежной психологии / А.Г. Басова // Молодой ученый [Электронный ресурс]. – 2012. – №8. – С. 254-256. – Режим доступа: URL <https://moluch.ru/archive/43/5271/>
2. Бойко В.В. Энергия эмоций в общении: взгляд на себя и на других / В.В. Бойко. – М.: Филинь. – 1996. – 472 с.
3. Гаврилова Т. П. Понятие эмпатии в зарубежной психологии [Текст] / Т. П. Гаврилова // Вопросы психологии. - 1975. -№ 2. - С. 147-158.
4. Горбатова Е.А. Эмпатия: психологическая структура и механизмы реализации / Е.А. Горбатова // Учёные записки Санкт-Петербургского государственного института психологии и социальной работы. – 2014. – № 1. С. 23–29.
5. Обозов Н. Н. Психология межличностных отношений. / Обозов Н. Н. – К.: Изд-во «Льбидь» при КГУ. – 1990. – 192 с.
6. Пашукова Т. И. Эмпатия как компонент общения // Теоретические и прикладные проблемы познания людьми друг друга (в семье, школе, коллективах) / Т. И. Пашукова. – М.: Педагогіка. – 1979. – С. 62-63.
7. Роджерс К. Эмпатия // Психология эмоций / Под ред. В. К. Вилонаса, Ю. Б. Гиппенрейтер. – М. – 1984.
8. Юсупов И. М. Психология эмпатии (теоретические и прикладные аспекты) / Ильдар Масгудович Юсупов: диссертация ... докт. психол. наук., Специальность: общая психология и история психологи – 19.00.01. – Санкт-Петербург. – 1995. – 252 с.

УДК 159.937

ВІКОВІ ОСОБЛИВОСТІ ТОЧНОСТІ ТА АДЕКВАТНОСТІ МІЖОСОБИСТІСНОГО СПРИЙМАННЯ

Миркун Наталія, здобувач ОС «бакалавр», РДГУ

Керівник: Савуляк В.О., старший викладач

Спілкування – це взаємодія між людьми, яка полягає в обміні між ними інформацією різного характеру. При спілкуванні відбувається взаємний вплив і дія на поведінку, стан, установки особистості.

Звичайне спілкування включено в практичну діяльність людей – спільними є праця, учіння, гра і тому подібне. Проте процес спілкування може бути окремою діяльністю тоді, коли він задовольняє особливу людську потребу у взаємодії і взаєморозумінні з іншими [3].

Актуальність даної теми полягає в тому, що на людей кожного дня навалюється величезний потік інформації із зовнішнього світу. Оскільки людина за своєю природою є істотою соціальною, то і її пізнавальна діяльність повинна розглядатися в соціальному плані. Пізнаючи соціальне оточення, навколишній світ, особистість сприймає, пояснює і відтворює різноманітні соціальні аспекти цього світу у власному розумінні. Отож процес соціального пізнання відіграє важливу роль в житті особи, у її взаємодії з іншими людьми.

Прагнення до спілкування – є одним з основних мотивів, які спонукають людину до діяльності. Спілкування, як і будь-яка діяльність, включає специфічну мотивацію і певну мету даного акту спілкування, зміст, засоби (усна і письмова мова, жести, спеціальні знаки, зображення і т.д.), а також контроль. Здатність і навички до спілкування розвиваються у дітей в онтогенезі починаючи з 4-го тижня життя. Одночасне спілкування з дорослими є одним з головних чинників розвитку дитини на всіх вікових етапах.

Явище сприймання людьми один одного досліджували Л. С. Виготський, С. Л. Рубінштейн, А. Н. Леонтьєв, М. Шеріф, Х. Кентріл, Г. Олпорт, А. А. Бодальов, Г. Келлі та інші.

Сприйняття людьми один одного, як і будь-яке інше сприйняття, характеризується предметністю, яка в конкретному випадку полягає в тому, що властивості зовнішності відображаються в образі які притаманні людині. Сприйняттю людиною людини притаманні й такі властивості, що характеризують відображення особистістю дійсності, як об'єктивність і суб'єктивність, як цілісність і структурність. І.М. Сеченовим було визначено, що силует особи, постава тіла є головними розпізнавальними ознаками для сприймання людини людиною. Цілісна картина виникає поетапно і становлення її пов'язане з просторово-часовими умовами, в яких людина відображає об'єкт.

Спілкування, взаємостосунки між людьми – це взаємна активність людей в ході обміну інформацією. Її успішність залежить від рівня соціальної та емоційної чутливості до людей, а також психологічної пильності

На думку С. Л. Рубінштейна, в процесі спілкування ми ніби «читаємо» іншу людину, розшифровуємо значення її зовнішніх даних [1].

У роботах інших авторів зазначається, що раціональне розуміння – це насамперед надбання та систематизація вербалізованих знань про інших людей і оперування ними з метою досягнення найбільшої відповідності суджень, оцінок, уявлень про людину її об'єктивно існуючим рисам, властивостям та мотивам. Головним етапом в процесі раціонального розуміння є завершальна «розшифровка» мотивів – це дозволяє оцінювати певні вчинки і передбачати поведінку. Виникаючі враження відіграють велику регулятивну роль у ході спілкування: 1) у процесі пізнання іншої людини формується і пізнає себе сам індивід; 2) від міри точності розуміння іншої людини залежить успіх організації з нею узгоджених дій [2].

Також уявлення про іншу людину залежить від міри особистої самосвідомості: достатність уявлень про самого себе визначає і багатство уявлень про іншу людину, і навпаки. З цього приводу на рівні психологічного аналізу Л. С. Виготський зазначає: «Особистість стає для себе тим, що вона має в собі, через те, що вона являє в собі для інших».

Важливим елементом будь-якої спільної взаємодії, неважливо яка її мета, є пізнання людьми один одного, а також взаємний їх вплив. Від того, як сприймаються та пояснюються зовнішність і поведінка людей, багато в чому залежить характер їх взаємодії і діяльності, а також результати, яких вони досягають [3].

В експериментальне дослідження проблеми повинне виявити та порівняти вікові особливості точності та адекватності міжособистісного сприймання, провести діагностику соціально-перцептивних установок людини до інших людей та виявити точність сприймання емоцій інших людей.

Дослідження буде проводитись на учнях 12-13 та 15-16 років. Будуть використовуватись такі методики: 1) методика ідентифікації емоцій за фото Екмана – призначена для виявлення точності сприймання емоцій інших людей; 2) опитувальник «Диференціальний тип рефлексії» – для діагностики типу рефлексії як стійкої особистісної риси; 3) оригінальна методика діагностики соціально-перцептивної установки особистості по відношенню до інших людей.

Отже, спільна діяльність передбачає сприймання, перш за все, тих сторін активності об'єкта перцепції, від яких залежить результат, і, відповідно, – ефективність діяльності, що впливає на точність оцінок та взаємооцінок і сприяє тому, що мотивуючою основою вибору стають ділові та емоційні властивості партнера.

Список використаних джерел

1. Бодалев А. А. Восприятие и понимание человека человеком / А. А. Бодалев. – М. : 2002. – 200 с.
2. Бісик Н. М. Культура міжособистісних взаємин підлітків / Н. М. Бісик // Психолого-педагогічні основи гуманізації навчально-виховного процесу в школі та вузі. – Рівне : Волин. обереги, 2002. – Вип.3. – 226 с.
3. Мерло-Понті М. Феноменологія сприйняття / М. Мерло-Понті ; пер. з фр.: О.Йосипенко, С. Йосипенко. – Київ : Український Центр духовної культури, 2001. – 552 с.

УДК 159.923.2 – 053.6

ПСИХОАНАЛІЗ ЧИННИКІВ ФОРМУВАННЯ НИЗЬКОЇ САМООЦІНКИ У ЮНАЦЬКОМУ ВІЦІ

Мислінчук Юлія, здобувач ОС «магістр», РДГУ

Керівник: Дружиніна І.А., кандидат психологічних наук, доцент

В юнацькому віці, в період професійного становлення особистості, дуже важливим є поняття самооцінки, в першу чергу її адекватності. Дану тезу можна пояснити тим, що впевненість у власних силах – це фундамент успіху як у професійній діяльності, так і у сфері міжособистісних відносин, що для юнацького віку теж являється не менш важливим. В свою чергу низька самооцінка особистості викликає певні труднощі на шляху до ствердження юнака в найважливіших сферах його життя. Саме тому вивчення чинників, що впливають на формування низької самооцінки в юнацькому віці є настільки актуальним та значимим.

Теоретичний аналіз наукової психологічної літератури дозволяє узагальнити думку про те, що самооцінка є складним особистісним утворенням і відноситься до фундаментальних властивостей особистості.

Функції самооцінки й самоповаги психічного життя особистості полягають у тому, що вони виступають внутрішніми умовами регуляції поведінки й діяльності людини [6].

Вчені говорять про те, що самооцінка розвивається шляхом інтеріоризації зовнішніх оцінок, що виражають сімейні вимоги та вимоги людини до самої себе. Найбільш сензитивними етапами у формуванні особистості і її соціалізації є підлітковий і юнацький вік [5].

Провідним мотивом у період формування самооцінки виступає бажання затвердитися в колективі однолітків, завоювати авторитет, повагу й увагу товаришів. Отже, на основі цієї думки можна зробити висновок, що будь-які негаразди пов'язані зі ствердженням та збереженням статусу в

Зміст

Вступ	3
Артемова О. Структурний аналіз кар'єрного самовизначення особистості майбутнього психолога	4
Артемова О. Динаміка ціннісно-сислової сфери майбутніх психологів у процесі професійного навчання.....	6
Базилюк О. Творчий потенціал особистості як передумова її професійної самореалізації	8
Бігун Л. Психологічні особливості формування лідерських якостей у майбутніх психологів	11
Блищик Ю. Психологічні особливості адаптації до шкільного навчання людей з обмеженими можливостями	12
Болюх Т. Формування професійної ідентичності в студентському віці	15
Валага О. Формування Я-образу крізь призму професійної спрямованості у старшокласників	17
Воронко В. Дослідження і корекція перфекціонізму серед студентства	19
Гесаль О. Самоповага як чинник академічної успішності старшокласника	22
Главінська Е.С. Малюноква терапія як ефективний метод подолання агресивності молодших школярів	24
Гойко Я. Переживання як критерій об'єктивації емоційної сфери особистості	25
Головенко А. Психологічна готовність молоді до шлюбу	27
Голубчикова М. Психологічні аспекти сексуальності сучасної молоді	29
Гордійчук К. Експериментальне дослідження психологічних особливостей особистісно-професійного становлення старшокласників	31
Джеджера О. Індивідуальні особливості емоційного переживання студентами екзаменаційного стресу	33
Дідус Т. Феномен смисложиттєвих орієнтацій особистості	35
Євтушок Б. Використання казкотерапії у психологічній допомозі дітям, які переживають горе	38
Забегаліна Д. Основні психологічні детермінанти й чинники виникнення та розвитку тривожності і страху у підлітковому віці	40
Загуляєва В. Особливості міжособистісних взаємин з ровесниками у підлітковому віці	43
Зайцева О. Відмінності у структурі мотивації вибору професії мешканців міст і сіл	44
Зайченко І. Роль комунікативних здібностей у процесі формування особистості старшокласників	47
Зелена І. Соціальна адаптація військовослужбовців та їх сімей	49

Каламбет А. Інклюзивна свідомість людей в сучасному суспільстві	52
Капуцьян Я. Комунікативний вплив ЗМІ як чинник зміни особистісних настановлень	54
Кобзар З. Фактори розвитку агресивності у студентів	56
Ковальчук М. Психологічні особливості самооцінки у студентів	58
Комарніцька О. Психологічні особливості відповідальності у юнацькому віці	56
Корчак А. Психологічні особливості психосоматичних проявів особистості в умовах емоційної напруги	62
Крук С. Психологічні особливості розвитку емоційного інтелекту в юнацькому віці	65
Кужель Н. Корекція аутичного поведінкового спектру проявів методами арт-терапії у дітей з особливими потребами	67
Лавренчук К. Самооцінка як психологічний феномен	69
Максимчук І. Особливості каузальної атрибуції в ситуації міжособистісного конфлікту (на матеріалі дослідження старшокласників)	71
Мартинюк А. Діагностика емоційного стану старшокласників перед ЗНО	73
Мартинюк Т. Дослідження і корекція фрустраційних станів у студентів	75
Мельник А. Індивідуально-стильові чинники переваг у застосуванні способів психологічного захисту	78
Мельник І. Вплив емоційних станів страху на особистість студентів	81
Миколайчук Ю. Основні аспекти вивчення емпатії у психологічній науці	84
Миркун Н. Вікові особливості точності та адекватності міжособистісного сприймання	86
Мислінчук Ю. Психоаналіз чинників формування низької самооцінки у юнацькому віці	89
Михайлова І. Дослідження психологічних особливостей динаміки впливу самосвідомості на ставлення особистості до себе та соціуму	91
Михайлова Т. Індивідуально-психологічні чинники агресивності молодших школярів	94
Новорок А. Психологічні особливості дослідження емоційно-вольових якостей молодшого школяра	96
Остапчук К. Психологічні особливості самооцінки у підлітків	98
Остігова А. Вікові особливості змісту стереотипів соціального сприймання	101
Павлусь В. Психологічні особливості ціннісно-мотиваційної сфери в юнацькому віці	103
Петренко А. Дослідження і корекція конфліктної поведінки серед студентів	105

Петрова-Ніколайчук О. Особливості прийняття рішень старшокласниками в ситуаціях морального вибору	108
Покотило Б. Психологічний супровід інклюзивних дітей	110
Пошковська А. Психологічні особливості креативного мислення молодших школярів	112
Романюк О. Розвиток емпатії практичних психологів в процесі професійного становлення	114
Савуляк В. Групове фокусоване інтерв'ю у контексті практичної підготовки майбутніх психологів	118
Савуляк В. Копінг-стратегії студентської молоді: особливості, шляхи корекції	119
Семенюк О. Психологічні особливості формування мотиваційного компонента моделі підготовки юнаків до трудової діяльності	121
Синчук Т. Психологічні чинники соціально-психологічної адаптації студентів-психологів	122
Сімчук А. Подолання невпевненості в стресових ситуаціях	124
Скалка І. Психологічні особливості розвитку емоційної сфери сучасних підлітків	126
Слабецька Д. Психологічні чинники конфліктів у студентській академічній групі	128
Сочинська Р. Психологічний зміст та структура творчого потенціалу особистості	130
Сукнацька А. Психологічні детермінанти подолання почуття самотності в юнацькому віці	133
Сульжук Т. Захисні механізми психіки у підлітків з девіантною поведінкою	135
Тарадайник Д. Дослідження і розвиток рефлексії у юнацькому віці	138
Хомич В. Фактори формування соціально-психологічного клімату в студентській групі	141
Хомік Т. Теоретичні аспекти проблеми формування стресостійкості юнаків	142
Хрипонюк І. Психологічні особливості мотивації навчальної діяльності студентів	144
Чалайдюк К. Готовність майбутніх психологів до професійної діяльності: теоретичний аналіз проблеми	146
Чмуневич Н. Особливості розуміння феномену свободи в підлітковому та юнацькому віці	148
Шатковська О. Вплив гендерних стереотипів на особливості спілкування сучасної молоді	151

Шахрайчук І. Феномен поняття «ціннісні орієнтації» у психологічній науці	152
Шевлюк В. Психологічні особливості переживання почуття самотності у юнацькому віці	154
Шевчук О. Психологічні особливості прояву сором'язливості у юнацькому віці	157
Шоха Т. Особливості розвитку мотиваційної сфери молодших школярів	160
Шумак Ю. Особливості міжособистісної взаємодії в групах дітей з особливими потребами	162
Якимчук М. Психологічні аспекти прийняття рішень при виборі майбутньої професії студентів-психологів	163

Наукове видання

**Актуальні питання психологічної науки.
Альманах студентського наукового товариства**

Випуск 13

Наукове редагування – доц. Романюк В.Л.
Відповідальний за випуск – проф. Воробйов А.М.

Підписано до друку 2.06.2019 р.
Формат 60x80/16. Папір офсетний. Гарнітура Times New Roman
Умовн. друк арк. 9,7. Тираж 150 прим.

вул. С. Бандери, 12, м. Рівне
Редакційно-видавничий відділ
Рівненського державного гуманітарного університету